

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1CdoR/2/2025
Identifikačné číslo spisu: 1223203370
Dátum vydania rozhodnutia: 30.04.2025
Meno a priezvisko: JUDr. Erika Šobichová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2025:1223203370.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní o zmene ustanoveného opatrovníka osobe pozbavenej spôsobilosti na právne úkony A. X., narodený V. trvale bytom U. toho času I.. XX, zastúpený opatrovníkom A. K., narodeným X.. trvale bytom I. - D. K., toho času bytom U., v konaní zastúpený procesným opatrovníkom Mestská časť Bratislava - Ružinov, Bratislava, Mierová ulica 21, za účasti prokurátora, vedenej na Mestskom súde Bratislava II pod sp. zn. 59Ps/6/2023, o zmenu opatrovníka, o dovolaní opatrovníka A. K., zastúpeného LOVÁSZ LEGAL s.r.o., Bratislava, Železničarska 18, IČO: 54626048, proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 20. septembra 2024 č. k. 13CoPs/8/2024-110, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Mestský súd Bratislava II (ďalej aj „mestský súd“, alebo „súd prvej inštancie“, resp. „prvoinštančný súd“) uznesením z 11. marca 2024 č. k. 59Ps/6/2023-65 odvolal A. z výkonu funkcie opatrovníka A. X. (výrok I.), ustanovil A. X. za opatrovníka Mestskú časť Bratislava - Ružinov (výrok II.) a rozhodol, že opatrovník je oprávnený a povinný opatrovanca zastupovať pri všetkých právnych úkonoch a spravovať jeho majetok (výrok III.).

2. Po právnej stránke odôvodnil mestský súd svoje rozhodnutie podľa § 272, § 274 ods. 2, § 275, § 277 ods. 1 a 2 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“, prípadne „Civilný mimosporový poriadok“). Uviedol, že začal ex offo konanie o zmenu opatrovníka nesvojprávneho z dôvodu, že na základe podnetu Miestneho úradu mestskej časti Bratislava-Ružinov bolo zistené, že sociálna situácia nesvojprávneho A. X. je nepriaznivá a zanedbávaná, keď tento celé dni vysedáva v OC Retro v krátkych rukávoch aj v zimných mesiacoch, o hlade a smäde, večer po neho príde jeho opatrovník pod výrazným vplyvom alkoholu, častokrát aj hygienicky veľmi zanedbaný. Suseda z ubytovne potvrdila, že menovanému často poskytuje jedlo a podáva inzulín namiesto opatrovníka, ktorý po požití alkoholu spí. Z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že

opatrovník dlhodobo zanedbáva svoje povinnosti vyplývajúce z tejto funkcie a starostlivosť o opatrovanca A. X. nie je dostatočne zabezpečená. Po prvom súdnom pojednávaní, ktoré sa konalo v novembri 2023, bola opatrovníkovi zo strany súdu daná možnosť na nápravu uvedených nedostatkov. Opatrovník prisľúbil, že vyššie uvedené situácie, ktoré viedli k začatiu konania v tejto veci sa opakovať nebudú, a že nesvojprávny A. sa viackrát nebude v noci potulovať po meste nevhodne oblečený. Napriek prisľubu sa približne po mesiaci situácia zopakovala a od občanov prichádzali podnety, že sa nesvojprávny po nociach potuluje neprimerane oblečený, tentokrát v okolí kaviarne v Perle Ružinova. Na základe uvedeného mal súd za preukázané, že starostlivosť o nesvojprávneho nie je adekvátne zabezpečovaná. A. vo funkcii opatrovníka, ktorý má v rámci výkonu opatrovníctva povinnosť zabezpečovať starostlivosť o opatrovanca, opakovane, napriek upozorneniam, zlyhal. Z vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že opatrovník dlhodobo požíva alkoholické nápoje, v dôsledku čoho nie je schopný adekvátne zabezpečovať starostlivosť o menovaného. Súd tak dospel jednoznačne k záveru, že opatrovník dlhodobo zanedbáva svoje povinnosti, čím môže dôjsť k potencionálnemu ohrozeniu života a zdravia A.. Taktiež súd nemohol prijať argument, že starostlivosť o opatrovanca je zabezpečovaná aj v čase neprítomnosti A. K., prostredníctvom osobného asistenta, pričom je nutné poukázať na tú skutočnosť, že i samotný svedok, ktorý vykonáva funkciu osobného asistenta, U. A. G., že tento ani nemá ani elementárne znalosti o zdravotnom stave opatrovanca, napr. nevie aké lieky menovaný užíva, kto mu ich podáva, či mu je pravidelne podávaný inzulín, kto mu ho podáva, či sa pravidelne stravuje. Na základe vyššie uvedených zistení a ustálenia skutočného stavu vecí, súd mal nepochybne za to, že starostlivosť o A. X. je dlhodobo zo strany opatrovníka zanedbávaná, opatrovník nezabezpečuje starostlivosť o menovaného riadne, napriek upozorneniam, že sa opatrovanec potuluje po nociach sám v nevhodnom oblečení, táto situácia sa viackrát zopakovala, pričom bolo nepochybne preukázané, že opatrovník pravidelne užíva alkoholické nápoje. Opatrovanec je častokrát sám a bez dozoru, hoci jeho zdravotný stav si vyžaduje neustálu kontrolu. Súd má taktiež závažné pochybnosti, či pán X. vôbec dodržiava zdravotnú liečbu, či pravidelne berie lieky, či mu je pravidelne podávaný inzulín, a či má zabezpečený pravidelný príjem stravy. Súd má teda vážne výhrady k výkonu funkcie opatrovníka, nakoľko záujmy opatrovanca nie sú dostatočne chránené. Súd síce nemal pochybnosti, že pán X. a pán K. sú na seba navzájom citovo naviazaní a sú na seba zvyknutí, avšak je potrebné zohľadňovať širší záujem na ochrane nesvojprávneho, najmä záujem na tom, aby bola opatrovancovi zabezpečovaná riadna zdravotná starostlivosť a riadny dozor, čo momentálne absolútne absentuje. Procesný opatrovník kvôli zanedbávaniu starostlivosti o nesvojprávneho navrhol neodkladným opatrením umiestniť nesvojprávneho do zariadenia sociálnych služieb, pričom súd tomuto návrhu vyhovel a nariadil neodkladné opatrenie, na základe ktorého umiestnil nesvojprávneho do zariadenia M.. Faktické umiestnenie nesvojprávneho do domova sociálnych služieb sa však nepodarilo zrealizovať. Súd ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania zamietol, nakoľko skutočný stav vecí mal náležite preukázaný a ďalšie vykonávanie dokazovania by bolo nadbytočné a nevhodné. Výsluch svedka - suseda z ubytovne, alebo vyžiadanie si správy od všeobecnej lekárnice, by žiadnym spôsobom zásadne neovplyvnili už preukázané skutočnosti. Na základe vykonaného dokazovania bolo jednoznačne preukázané, že opatrovník si svoje povinnosti riadne neplní a starostlivosť o nesvojprávneho je výrazne zanedbávaná, preto ďalšie dôkazy nebolo potrebné vykonávať. Nakoľko súd nezistil žiadnu blízku osobu, resp. príbuznú osobu nesvojprávneho, za nového opatrovníka osobe pozbavenej spôsobilosti na právne úkony - A. ustanovil Mestskú časť Bratislava-Ružinov, ktorej zástupkyňa s ustanovením súhlasila. Nový opatrovník bude oprávnený a povinný opatrovanca zastupovať pri všetkých právnych úkonoch a spravovať jeho majetok.

3. Na odvolanie opatrovníka A. Krajský súd v Trnave (ďalej aj ako „odvolací súd“) uznesením z 20. septembra 2024 č. k. 13CoPs/8/2024-110 uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil (výrok I.) a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

4. Odvolací súd vec preskúmal bez viazanosti rozsahom (§ 65 CMP) a dôvodmi odvolania (§ 66 CMP) a dospel k záveru, že odvolanie opatrovníka nesvojprávneho nie je dôvodné a uznesenie súdu prvej inštancie je vecne správne. Uviedol, že preberá súdom prvej inštancie zistený skutkový stav, pokiaľ ide o preukázané skutočnosti právne rozhodných pre posúdenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie o tom, že doterajší opatrovník nesvojprávneho nezabezpečuje starostlivosť o nesvojprávneho riadne, v

dôsledku čoho sa opatrovanec potuluje po nociach v meste sám a vzhľadom na poveternostné podmienky aj vo výrazne nevhodnom oblečení, ohrozujúc tak svoj život a zdravie, a že za nesvojprávneho nerealizuje také právne úkony, na základe ktorých by sa nesvojprávemu dostávalo takej starostlivosti, ktorú vzhľadom na svoj zdravotný stav potrebuje a v celom rozsahu zdieľa i právne závery prvoinštančného súdu vo veci, pričom sa stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Podľa odvolacieho súdu neobstojí námietka odvolateľa, že pokiaľ odvolateľ s nesvojprávnym navštevoval lekárov, čo v konaní vyvrátené nebolo, tak mal súd prvej inštancie uzavrieť, že si plnil riadne svoje povinnosti vyplývajúce mu z výkonu funkcie opatrovníka s tým, že pokiaľ sa aj nesvojprávny po nociach potuloval po meste v nevhodnom oblečení, nebolo v jeho moci mu v tomto zabrániť (teda, že nezabránenie nesvojprávemu v takomto jeho konaní nemožno vyhodnotiť v neprospech odvolateľa), nakoľko vzhľadom na zdravotný stav nesvojprávneho a potrebu jeho stabilizácie, prípadne zlepšenia, nie je postačujúce, aby tento pravidelne navštevoval, či už svojho obvodného lekára, diabetickú alebo psychiatrickú ambulanciu, ale najmä (vzhľadom na to, že trpí trvalou duševnou poruchou, v dôsledku ktorej okrem iného nie je schopný rozpoznať následky svojho konania a okrem toho trpí aj ochorením cukrovky), aby mal pravidelne zabezpečenú riadnu pre neho vhodnú stravu, aby mu boli osobou, ktorá detailne pozná zdravotný stav nesvojprávneho riadne podávané predpísané lieky, vrátane inzulínu a napokon, aby nesvojprávny nebol vystavovaný riziku ohrozenia jeho života a zdravia potulovaním sa v nočných hodinách po meste bez adekvátneho oblečenia (v mraze len v tričku s krátkym rukávom a pod.). Pokiaľ teda z vykonaného dokazovania bolo hodnoverne preukázané, že opatrovník nesvojprávneho nezabezpečil to, aby nesvojprávemu boli riadne a včas podávané predpísané lieky a inzulín hodnovernou osobou, ktorá detailne pozná zdravotný stav nesvojprávneho a je detailne oboznámená s jeho predpísanou liečbou (druhom, množstvom liekov a časovým intervalom, v ktorom je mu takéto lieky potrebné podať) a nezabezpečil ani to, aby sa tento nekontrolovane v nočných hodinách sám nepotuloval bez adekvátneho oblečenia po meste, a aby neprijímal pre neho nevhodnú stravu od osôb, ktoré jeho zdravotný stav nepoznajú, neobstojí námietka opatrovníka o nesprávnosti záveru súdu prvej inštancie, že z vykonaného dokazovania bolo možné jednoznačne dospieť k záveru, že opatrovník nesvojprávneho dlhodobo zanedbáva svoje povinnosti a nezabezpečuje starostlivosť o nesvojprávneho riadne, a to bez ohľadu na to, aké sú dôvody zanedbávania tejto starostlivosti, (či už závislosť opatrovníka nesvojprávneho na alkohole alebo jeho celková nevôľa, alebo mentálna neschopnosť zabezpečiť nesvojprávemu takú starostlivosť, akú vzhľadom na svoj zdravotný stav nevyhnutne potrebuje). Vzhľadom na uvedené potom neobstojí ani námietka opatrovníka nesvojprávneho, že z vykonaného dokazovania nebolo možné jednoznačne dospieť k záveru, že opatrovník nesvojprávneho aj popri svojej ambulantnej liečbe zo závislosti na alkohole alkohol naďalej požíva. Prípadná závislosť opatrovníka na alkohole nebola totiž tou skutočnosťou, pre ktorú súd prvej inštancie opatrovníka z výkonu funkcie odvolal. Na správnosti takéhoto záveru súdu prvej inštancie nemení nič ani skutočnosť, že opatrovník nesvojprávneho v snahe odstrániť nedostatky vo svojej starostlivosti o nesvojprávneho vymenil aj osobného asistenta nesvojprávneho, a že tento jeho nový osobný asistent je presvedčený, že opatrovník nesvojprávneho si svoje povinnosti plní riadne (čo prezentoval aj pred súdom). Závažné nedostatky v zabezpečovaní starostlivosti opatrovníka o nesvojprávneho boli jednoznačne preukázané vykonaným dokazovaním, a preto názor súčasného osobného asistenta nesvojprávneho nebol pre rozhodnutie vo veci samej bez ďalšieho relevantným. Pravdivosť takýchto tvrdení osobného asistenta nesvojprávneho totiž nevyplývala z vykonaného dokazovania. Preto neobstojí ani námietka opatrovníka nesvojprávneho, že súd prvej inštancie nedôvodne neprihliadol na skutočnosti zistené z výpovede U. - osobného asistenta nesvojprávneho. V tejto súvislosti odvolací súd dodal, že tak ako na to poukazoval aj prokurátor, z vykonaného dokazovania bolo možné dospieť k záveru, že osobný asistent nesvojprávneho dokonca ani len dôsledne nepoznal zdravotný stav nesvojprávneho a z neho vyplývajúcu potrebu adekvátnej liečby nesvojprávneho (nemal vedomosti o tom, že nesvojprávny trpí na cukrovku a má mu byť podávaná vhodná strava a inzulín), a preto aj výkon starostlivosti o nesvojprávneho zo strany osobného asistenta sa javí byť nanajvýš pochybný. Pokiaľ opatrovník nesvojprávneho namieta, že umiestnením nesvojprávneho do zariadenia sociálnych služieb dôjde k vážnemu pretrhnutiu citového puta medzi nesvojprávnym a jeho opatrovníkom, čo by v konečnom dôsledku mohlo viesť k zhoršeniu psychického stavu nesvojprávneho a mohla by nastať situácia, že nesvojprávny sa bude vzdďaľovať z miesta svojho bydliska častejšie, nakoľko nie je obmedzený v osobnej slobode, tak takéto námietky odvolací súd považoval za neopodstatnené, nakoľko ide len o ničím nepodložené dohady odvolateľa. Sú

prvej inštancie vykonal v dostatočnom rozsahu potrebné dokazovanie pre rozhodnutie vo veci, náležite zistil skutkový stav veci a z takto zisteného skutkového stavu vyvodil aj správne právne závery. Preto neobstojí ani námietka odvolateľa, že súd nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné pre zistenie rozhodujúcich skutočností, a to najmä dokazovanie vyžiadanim si správy od všeobecnej lekárky nesvojprávneho o tom, či nesvojprávny dodržiava zdravotnú liečbu, pravidelne berie lieky a je mu pravidelne podávaný aj inzulín. V konaní totiž nikto netvrdil, že lieky a inzulín podáva nesvojprávne práve jeho všeobecná lekárka, ktorá by bola spôsobilá hodnoverne takéto skutočnosti súdu preukázať. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 52, § 57 CMP v spojení s § 396 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“ Prípadne „Civilný sporový poriadok“), pretože žiaden z účastníkov nepodal návrh na ich priznanie a súd nezistil žiadne okolnosti, pre ktoré by bolo spravodlivé niektorému z účastníkov náhradu trov odvolacieho konania priznať.

5. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie odvolaný opatrovník nesvojprávneho A. (ďalej aj „dovolateľ“), a to z dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP (súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces).

6. Uplatnený dovolací dôvod (§ 420 písm. f) CSP) dovolateľ vymedzil tak, že odvolací súd nesprávne pochopil skutkový stav veci, prevzal zmätočné úvahy súdu prvej inštancie, ktoré zakladajú nesprávne zistenie skutočného stavu veci a rovnako tak opomenul vykonať dôkazy, ktoré boli navrhnuté dovolateľom už v prvoinštančnom konaní, a ktoré boli nevyhnutné na zistenie rozhodujúcich skutočností. Odvolací súd vo svojom odôvodnení tvrdil, že súd prvej inštancie vykonal v dostatočnom rozsahu potrebné dokazovanie pre rozhodnutie vo veci, náležite zistil skutkový stav veci a z takto zisteného skutkového stavu vyvodil aj správne právne závery. Súd prvej inštancie uzavrel, že na základe zistení mal za to, že starostlivosť o opatrovanca je údajne dlhodobo zo strany dovolateľa zanedbávaná, pretože opatrovanec sa potuluje po nociach sám. Súd mal pochybnosti, či opatrovanec dodržiava zdravotnú liečbu, či pravidelne berie lieky, či mu je pravidelne podávaný inzulín, a či má zabezpečený pravidelný príjem stravy. Situáciu, že opatrovanec sa potuluje po nociach sám bola preverovaná a bolo zistené, že opatrovanec sa už v OC Retro neobjavuje. Z uvedeného vyplýva, že snaha dovolateľa na nápravu nevyšla nazmar a podarilo sa mu situáciu napraviť. Po nejakom čase však opatrovanec začal chodiť na iné miesto a od majiteľa Perly Ružinova začali chodiť podnety, že opatrovanec sa tam potuluje, aj v noci. Uvedená skutočnosť sa však už neopakuje, opatrovanec už na tieto miesta nechodí. Podľa dovolateľa pozbavenie spôsobilosti na právne úkony neznamená obmedzenie osoby na slobodnom pohybe. Stále je na rozhodnutí pozbavenej osoby, či, kedy a kam sa pôjde prejsť. Opatrovník nemôže opatrovanca proti jeho vôli obmedzovať na osobnej slobode. Súd prvej inštancie vyslovil, že nepochybuje o tom, že opatrovník a opatrovanec sú na seba navzájom naviazaní, no že je potrebné zohľadňovať širší záujem na ochrane opatrovanca, najmä záujem na tom, aby bola opatrovancovi zabezpečovaná riadna zdravotná starostlivosť. To, či opatrovanec dodržiava zdravotnú liečbu, či pravidelne berie lieky, či mu je pravidelne podávaný inzulín nemal súd žiadnym spôsobom za preukázané. Súd mal len pochybnosti ohľadom uvedeného, no nemal také dôkazy, ktoré by jasne preukazovali to, že opatrovanec nedodržiava zdravotnú liečbu. Na rozptýlenie pochybností súdu prvej inštancie dovolateľ navrhol vykonanie dôkazu - vyžiadanie si správy od lekárky - na základe ktorej by bolo možné ustáliť, či je zdravotná starostlivosť poskytovaná tak ako má byť, alebo nie. Lekárska správa by v prípade neposkytovania zdravotnej starostlivosti mohla preukázať zhoršenie zdravotného stavu, čo by znamenalo, že dovolateľ sa o opatrovanca naozaj nestará. Na druhú stranu zlepšenie zdravotného stavu, resp. jeho stabilizácia by vedela preukázať to, že dovolateľ poskytuje zdravotnú starostlivosť tak ako má. Pochybnosti súdu prvej inštancie sa takto mohli potvrdiť alebo vyvrátiť. Súd prvej inštancie tak neurobil a zostal pri svojich pochybnostiach, ktoré použil na odôvodnenie svojho rozhodnutia. Rozhodnutie sa tak zakladá na jeho subjektívnych domnienkach, bez vykonania takých dôkazov, ktoré by odôvodňovali tvrdené skutočnosti. Samotná Mestská časť Bratislava - Ružinov po dopytoch na ošetroujúcich lekárov zistila, že opatrovanec dodržiava pravidelné zdravotné prehliadky a jeho zdravotný stav sa nezhoršil. Súd prvej inštancie vedel o týchto dopytoch preto, že informácia mu bola poskytnutá.

Napriek tomu súd namiesto zisťovania skutočného stavu vecí zotrval pri svojich pochybnostiach. Tento nedostatočne zistený skutkový stav vecí súdom prvej inštancie prevzal odvolací súd a dokazovanie nedoplnil. Súd nemôže tvrdiť, že zdravotná starostlivosť je zanedbávaná a na druhú stranu vysloviť, že správa od lekára by žiadnym spôsobom neovplyvnila už preukázané skutočnosti. Navyše celé konanie je založené na podnetoch a výpovediach svedkov, preto dovolateľ nevie, prečo súd odmietol vykonať aj výsluch svedka - suseda z ubytovne, a prečo neprihliadal aj na výpoveď U. A. G., keďže tieto dôkazy by boli značne v prospech dovolateľa. Z aktuálnej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyplýva, že nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno odôvodniť len tým, že a) navrhnutý dôkaz je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; b) dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou a c) dôkaz je nadbytočný, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Dôkazy navrhované dovolateľom nespádajú ani do jednej z uvedených troch skupín dôvodov, kedy súd nemusí navrhované dôkazy vykonať. Strohé odôvodnenie odvolacieho súdu, že „ďalšie dokazovanie je nadbytočné, pretože by žiadnym spôsobom zásadne neovplyvnilo už preukázané skutočnosti“ nemôže obstať. Súd toto tvrdenie nijako nevysvetlil. Navyše, odvolací súd na navrhovaný dôkaz - vyžiadanie správy od lekárky uviedol, že „v konaní totiž nikto netvrdil, že lieky a inzulín podáva nesvojprávne práve jeho všeobecná lekárka, ktorá by bola spôsobilá hodnoverne takéto skutočnosti súdu preukázať“. Odvolací súd teda nesprávne pochopil skutkový stav a taktiež cieľ, ktorý dovolateľ sledoval navrhnutím takéhoto dôkazu. Dovolateľ nemal v úmysle vyžiadanim si správy od všeobecnej lekárky dokázať, že lekárka je tou osobou, ktorá podáva opatrovancovi lieky a inzulín. Dovolateľ sa snažil navrhnutím takéhoto dôkazu dokázať, resp. vyvrátiť tvrdenie, na ktorom stojí celé konanie, že zdravotná starostlivosť je o opatrovanca zanedbávaná. Uvedeným spôsobom tak súdy porušili dovolateľovo právo na spravodlivý proces. Ďalej dovolateľ namietal aj nesprávne ustanoveného verejného opatrovníka opatrovancovi. Súd prvej inštancie ustanovil za opatrovníka mestskú časť aj napriek tomu, že podľa hmotnoprávnej úpravy, v prípadoch, keď sa za verejného opatrovníka ustanovuje obec, musí ísť o takú obec, kde má opatrovanec trvalý pobyt. Opatrovanec má trvalý pobyt na adrese L.. V prípade, že by sa súd prvej inštancie ako aj odvolací súd zaoberali aj hmotnoprávnou úpravou, zistili by, že za opatrovníka mala byť ustanovená A. a nie Mestská časť Bratislava - Ružinov. Oba súdy sa odvolávali pri svojom rozhodnutí len na § 272 a nasl. CMP a v odôvodneniach ich rozhodnutí absentuje hmotnoprávna úprava, na základe ktorej súdy dospeli k svojim záverom o osobe, ktorú ustanovili opatrovancovi za opatrovníka. V určitých prípadoch (§ 27 ods. 3 Občianskeho zákonníka) môže byť za opatrovníka súdom ustanovená obec, avšak len taká obec, v ktorej má opatrovanec trvalý pobyt (pozri napríklad rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. februára 2022 sp. zn. 7Cdo/20/2022). Z uvedených dôvodov dovolateľ navrhol, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu ale aj uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

7. V podanom dovolaní dovolateľ navrhol, aby dovolací súd aj povolil odklad právoplatnosti uznesenia Krajského súdu v Trnave, ktoré napadol dovolaním. Poukázal na citovanú naviazanosť opatrovanca na svoju osobu, skutočnosť, že nový opatrovník bol opatrovancovi ustanovený podľa jeho názoru v rozpore so zákonom ako aj na skutočnosť, že tento nový opatrovník nebude odkladom právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu žiadnym spôsobom ukrátený na svojich právach a na druhej strane môže prísť na strane opatrovanca k väčšej ujme.

8. K dovolaniu sa vyjadrili Mestská časť Bratislava - Ružinov a prokurátor.

9. Mestská časť Bratislava - Ružinov k dovolaniu odvolaného opatrovníka uviedla, že aj keď pozbavenie spôsobilosti na právne úkony neznamená obmedzenie osoby na slobodnom pohybe, tak opatrovník musí poznať potreby a záujmy opatrovanca a v súvislosti s nimi realizovať príslušné právne úkony. Pokiaľ teda napr. opatrovanec ohrozuje svoje zdravie, opatrovník by sa mal pokúsiť zabezpečiť mu odbornú pomoc, liečenie, sociálnu službu, či inak viesť opatrovanca k tomu, aby od takého konania upustil. V prípade dovolateľa mali súdy za to, že jeho osoba nezaručuje taký výkon opatrovníctva, ktorý by sledoval najlepší záujem opatrovanca, a ktorý by smeroval k riešeniu jeho problémových životných

situácii. K tomuto záveru dospeli na základe v spise zabezpečených dôkazov a informácii - v tejto súvislosti opatrovník zdôrazňuje, že nie je potrebné, aby sa detailne preukazovalo poskytovanie resp. neposkytovanie osobnej starostlivosti o opatrovanca, ale aby sa posúdilo, či je osoba dovolateľa spôsobilá na výkon funkcie opatrovníka. K tomuto záveru mohli sudy dospieť aj bez toho, aby sa dokazovaním vyriešili niektoré otázky poskytovania zdravotnej starostlivosti o opatrovanca. Pokiaľ ide o otázku, či dovolateľ požíval nadmerne alkoholické nápoje, Mestská časť Bratislava - Ružinov zaznamenala a poukázala na viacero podnetov, ktoré mu boli adresované od obyvateľov, kedy títo uvádzali, že osobu dovolateľa vídali pod vplyvom alkoholu. Je pochopiteľné, že u dovolateľa nebola vykonaná dychová skúška, a teda nie je možné formálne potvrdiť tieto skutočnosti, avšak je potrebné uviesť, že hodnotenia obyvateľov vychádzali z toho ako vnímali správanie a prejavy dovolateľa. Takéto správanie dovolateľa, bez ohľadu na to, či bol pod vplyvom alkoholu, nie je ideálnym vzorom pre opatrovanca, ktorý aj vzhľadom na svoj mentálny stav potrebuje vedenie a pozitívny vzor. Ďalej mestská časť uviedla, že súd zistil absenciu riadnej zdravotnej starostlivosti (a dozoru) aj bez toho, aby mal za nepochybne preukázané, že opatrovanec dodržiava liečebný režim, je mu podávaný inzulín a strava - uvedené aspekty totiž nie sú jedinými, na základe ktorých možno posúdiť, že nemá zabezpečenú zdravotnú starostlivosť. Pokiaľ ide o otázku trvalého pobytu opatrovanca a ustanovenie opatrovníka za jeho opatrovníka - ako mestskej časti, v ktorej nemá opatrovanec trvalý pobyt, skutočnosť, že za opatrovníka má byť ustanovená obec, v ktorej má opatrovanec trvalý pobyt, nevyplýva zo žiadneho právneho predpisu. Opatrovanec má obvyklý pobyt práve v mestskej časti Bratislava - Ružinov, čo sudy nepochybne viedlo k tomu, aby za opatrovníka ustanovili práve túto mestskú časť. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti navrhla mestská časť dovolanie odmietnuť.

10. Prokurátor vo svojom vyjadrení k dovolaniu odvolaného opatrovníka uviedol, že napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu považujem za vecne správne. Z vykonaného dokazovania pred súdom prvej inštancie, (ktoré závery do svojho rozhodnutia prevzal aj odvolací súd) dostatočne vyplynulo, že starostlivosť o osobu obmedzenú v spôsobilosti na právne úkony nebola zo strany dovolateľa, adekvátne zabezpečovaná. Vyskytli sa totiž početné prípady, kedy sa opatrovanec potuloval po uliciach v mraze, a to zjavne nevhodne oblečený, na čo podnetmi reflektovali obyvatelia mestskej časti Bratislava - Ružinov. Z podnetov tiež vyplývalo, že v danom čase mal byť dovolateľ opitý. Z vykonaného dokazovania na pojednávaní dňa 11. 3. 2024 ďalej vyplynulo, že v čase neprítomnosti dovolateľa, starostlivosť o A. X. vykonával osobný asistent U. A. G.; išlo pritom o výkon asistencie aj po dobu niekoľkých dní, pričom tento osobný asistent nemal ani len elementárne znalosti o zdravotnom stave opatrovanca. Ten pritom trpí na cukrovku a má mu byť podávaný inzulín. Nemôže obstať pritom ani to, že lieky menovanému podávala a pichala inzulín vrátnička na ubytovni. Zabezpečenie starostlivosti o zdravotný stav opatrovanca zo strany opatrovníka za takéhoto stavu nemožno považovať za adekvátne a bol teda dôvod na odvolanie dovolateľa ako opatrovníka. Dovolateľom uplatnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP neobstojí, pretože vykonané dokazovanie, z ktorého vychádzal súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd, nemožno v žiadnom smere hodnotiť ako svojvoľné v tej miere, aby bolo možné konštatovať porušenie práva na spravodlivý proces. Súdom prvej inštancie vykonané dokazovanie v miere potrebnej pre riadne zistenie skutočného stavu veci a sudy tiež dostatočne vysvetlili prečo nevykonali dôkazy nad rámec uskutočneného dokazovania. Ak potom dovolateľ namieta, že odvolací súd sa vôbec nezaoberal otázkou správnosti ustanovenia Mestskej časti Bratislava - Ružinov za opatrovníka, tak opomína tú skutočnosť, že odvolací súd je zásadne viazaný odvolacími dôvodmi. V odvolaní nebola táto skutočnosť namietnutá, a preto sa ňou odvolací súd logicky nezaoberal. Okrem toho v tejto časti dovolateľ podľa obsahu podania namieta nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 CSP, pričom neuvádza z akého dovolacieho dôvodu podľa § 421 CSP dovolanie podal; teda, či sa odvolací súd odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu, táto otázka nebola ešte vyriešená dovolacím súdom, resp. či je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. V tejto časti dovolania tak dovolateľ nevymedzil dovolací dôvod v súlade s CSP. Navyše ak dovolateľ namieta porušenie hmotnoprávnej úpravy t. j. Občianskeho zákonníka, tak podmienka trvalého pobytu, tak ako to prezentuje dovolateľ, z tejto právnej úpravy vôbec nevyplýva. Prokurátor preto navrhol podané dovolanie zamietnuť.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení,

že dovolanie podal odvolaný opatrovník opatrovanca v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

12. Dovolanie je v danom prípade podané v konaní o ustanovení opatrovníka (zmena opatrovníka), ktoré je upravené v Civilnom mimosporovom poriadku. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon „neustanovuje inak“. CMP v ustanoveniach § 76 a § 77 obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach ustanovenia opatrovníka; prípustnosť dovolania navrhovateľa bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP, ktoré upravujú, kedy je dovolanie prípustné (§ 419 a nasl. CSP).

13. Podľa § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

14. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (pozri rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 559/2018, sp. zn. III. ÚS 47/2019, alebo rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/140/2019, sp. zn. 4Cdo/120/2019 a pod.). Takýto nesprávny procesný postup súdu môže spočívať predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

17. Pokiaľ ide o odňatie možnosti konať pred súdom, podľa konštantnej judikatúry najvyššieho súdu nevykonanie dôkazov navrhnutých účastníkom, nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu, čo všetko dovolateľ namieta vo svojom dovolaní, nie je postupom, ktorým súd odňal účastníkovi možnosť konať pred súdom (napríklad R 37/1993, R 42/1993 a R 125/1999. Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

18. Na druhej strane z ustálenej rozhodovacej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky zároveň vyplýva, že nevykonanie dôkazov navrhnutých účastníkom by bolo možné považovať za zásah do základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie, ale len vtedy, ak by záver všeobecného súdu o nevykonaní účastníkom navrhovaného dôkazu bol zjavne neodôvodnený, chýbala by mu predchádzajúca racionálna úvaha konajúceho súdu vychádzajúca z priebehu konania a stavu dokazovania v jeho rámci, či vtedy, ak by nevykonaním navrhnutého dôkazu bol účastník postavený do

podstatne nevýhodnejšej pozície ako druhá strana v konaní (napríklad I. ÚS 350/08). Na tento záver nadviazal vo svojej rozhodovacej činnosti aj najvyšší súd, ktorý v uznesení sp. zn. 7Cdo/205/2019 z 1. 2. 2021 uviedol, že aj keď má strana sporu procesné oprávnenie navrhovať dôkazy, súd nemusí vykonať každý ňou navrhnutý dôkaz, musí však v rozhodnutí vysvetliť, prečo ho nevykoná. Súd môže nevyhovieť návrhu strany na vykonanie dokazovania len z dôvodu, že navrhnutý dôkaz: a) sa týka skutočnosti, ktorá je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania, b) nie je spôsobilý overiť alebo vyvrátiť tvrdenú skutočnosť a c) je vzhľadom na nepochybné výsledky dokazovania vykonaného inými dôkazmi nadbytočný. Pokiaľ tieto dôvody nie sú dané, súd nevyhovením návrhu na vykonanie dokazovania koná spôsobom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku.

19. K základným právam procesnej strany nesporne patrí aj právo navrhovať a predkladať dôkazy, ale nie je procesným pochybením súdu skutočnosť, že súd procesnou stranou navrhované dôkazy neakceptoval, resp. nevykoná v tomto smere dokazovanie. Posúdenie návrhov na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 185 ods. 1 CSP) a nie strán sporu, resp. účastníkov konania. Uvedené predstavuje prejav zákonnej právomoci súdu korigovať návrhy strán na vykonanie dokazovania sledujúc tak rýchly a hospodárny priebeh konania a súčasne zabezpečiť, aby sa zisťovanie skutkového stavu dokazovaním držalo v mantineloch predmetu konania, a aby sa neuberalo smerom, ktorý z pohľadu podstaty prejednávanej veci nie je relevantný. Súd hodnotí predložené dôkazy, resp. vykonáva dokazovanie aj inými dôkazmi, než predložia strany a následne ich hodnotí podľa svojho uváženia v zmysle zákona. Zákon vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov a táto zásada znamená, že záver, ktorý si sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu, pričom hodnotiacia úvaha súdu musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a výsledok hodnotenia dôkazov majú byť súčasťou rozsudku.

20. V preskúmvanej veci obsah spisu nedáva podklad pre prijatie záveru, že súdy nižších inšancií svojím postupom, keď nevykonali dovolateľom navrhované dôkazy - výsluch suseda z ubytovne ako svedka a vyžiadanie si správy od všeobecnej lekárnky opatrovanca, zaťažili konanie procesnou vadou zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

21. V súvislosti s uvedeným záverom dovolací súd v prvom rade konštatuje, že tak prvoinštančný súd ako aj odvolací súd z hľadiska odôvodňovania svojich rozhodnutí riadne splnili svoju povinnosť, keď uviedli prečo nevykonali dovolateľom navrhnuté dôkazy. Oba konajúce súdy zhodne uviedli, že z vykonaného dokazovania bolo hodnoverne preukázané, že odvolaný opatrovník opatrovancovi nezabezpečil to, aby mu boli riadne a včas podávané predpísané lieky a inzulín hodnovernou osobou, ktorá detailne pozná jeho zdravotný stav a je detailne oboznámená s jeho predpísanou liečbou a nezabezpečil ani to, aby sa tento nekontrolované v nočných hodinách sám nepotuloval bez adekvátneho oblečenia po meste, a aby neprijímal pre neho nevhodnú stravu od osôb, ktoré jeho zdravotný stav nepoznajú. Súdy dospeli k záveru, že opatrovník nesvojprávneho dlhodobo zanedbáva svoje povinnosti a nezabezpečuje starostlivosť o nesvojprávneho riadne. Súd prvej inštalcie potom v bode 26. odôvodnenia uznesenia uviedol, že vykonávanie týchto dôkazov by bolo nadbytočné a nevhodné a ich vykonanie by žiadnym spôsobom neovplyvnilo už preukázané skutočnosti, keď vykonaným dokazovaním bolo jednoznačne preukázané, že odvolaný opatrovník si svoje povinnosti riadne neplní a starostlivosť o opatrovanca je výrazne zanedbávaná. Odvolací súd sa s týmito dôvodmi nevykonania dovolateľom navrhovaného dokazovania stotožnil a v bode 10. odôvodnenie svojho potvrdzujúceho uznesenia uviedol, že súd prvej inštalcie vykoná v dostatočnom rozsahu potrebné dokazovanie pre rozhodnutie vo veci, náležite zistil skutkový stav veci a z takto zisteného skutkového stavu vyvodil aj správne právne závery. Preto neobstojí ani námietka odvolateľa, že súd nevykoná navrhnuté dôkazy, potrebné pre zistenie rozhodujúcich skutočností, a to najmä dokazovanie vyžiadanim si správy od všeobecnej lekárnky nesvojprávneho o tom, či nesvojprávny dodržiava zdravotnú liečbu, pravidelne berie lieky a je mu pravidelne podávaný aj inzulín. V konaní totiž nikto netvrdil, že lieky a inzulín podáva nesvojprávne práve jeho všeobecná lekárnka, ktorá by bola spôsobilá hodnoverne takéto skutočnosti súdu preukázať.

22. Dovolací súd k tomu uvádza, že aj keď odvolací súd zjavne nepochopil účel, pre ktorý dovolateľ navrhol pred súdom prvej inštancie doplnenie dokazovania vyžiadaním si správy od všeobecnej lekárskej opatrovnice, tak oba súde, prvoinštančný i odvolací, uviedli jasný a zrozumiteľný dôvod, pre ktorý vo veci nebolo potrebné vykonať podľa návrhu dovolateľa ďalšie dokazovanie - nadbytočnosť navrhovaného dokazovania, keď vzhľadom na nepochybné výsledky dokazovania vykonaného inými dôkazmi bol rozhodujúci skutkový stav už dostatočne preukázaný. Tento dôvod pritom oba súde založili na skutkovom stave, ktorý bol zistený už vykonaným dokazovaním, a ktorý predstavoval dostatočný skutkový základ pre rozhodnutie vo veci. Dovolací súd tak považuje uvedené podrobné vysvetlenie nevykonania všetkých navrhovaných dôkazov zo strany odvolaného opatrovníka za dostatočne presvedčivé.

23. Pokiaľ ide o samotný skutkový základ rozhodnutí súdov nižších inštancií, dovolateľ tiež namietal, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu sa zakladá na jeho subjektívnych domnienkach, bez vykonania takých dôkazov, ktoré by odôvodňovali tvrdené skutočnosti a samotná Mestská časť Bratislava - Ružinov po dopytoch na ošetrovateľov zistila, že opatrovanec dodržiava pravidelné zdravotné prehliadky a jeho zdravotný stav sa nezhoršil.

24. Dovolací súd uvádza, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie a je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovoláním sa preto vo všeobecnosti nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

25. Zásada viazanosti zisteným skutkovým stavom však neznamená, že najvyšší súd je viazaný takou interpretáciou dôkazu, ktorá v sebe obsahuje ničím nepodloženú účelovo vytvorenú domnienku, ktorej jediným cieľom je vylúčiť danosť nároku. Rovnako túto zásadu nemožno interpretovať ako nemožnosť najvyššieho súdu reagovať na zjavný, ničím neodôvodnený, a preto arbitrárny skutkový omyl. Preskúmanie logickej, funkčnej a teleologickej konzistentnosti hodnotenia dôkazov je súčasťou posudzovania práva na spravodlivý proces, a teda preskúmanie hodnotenia vykonaných dôkazov je preskúmanie procesného postupu súdu a najvyšší súd má právo skúmať, či hodnotenie dôkazov nie je natoľko mimo prípustného a logického rámca hodnotenia dôkazov, že týmto procesným postupom súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru (III. ÚS 104/2022).

26. K tomu možno dodať, že zásada voľného hodnotenia dôkazov zakotvená v čl. 15 Základných princípov CSP a v § 191 CSP vyplýva z ústavného princípu nezávislosti súdov (čl. 46 ústavy) a znamená, že záver, ktorý sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Hodnotenie dôkazov úvahou súdu však neznamená ľubovôľu, lebo hodnotiacia úvaha musí vždy zodpovedať zásadám formálnej logiky, musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a vykazovať funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Právo na spravodlivý proces je preto naplnené aj tým, že súde po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/2004).

27. So zreteľom na vyššie uvedené, vec prejednávajúci senát dovolacieho súdu pristúpil k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jeho práva na spravodlivý proces, kedy podstatou dovolacieho prieskumu nebolo prehodnocovanie skutkového stavu, ale kontrola postupu odvolacieho súdu pri procese jeho zisťovania a vyhodnocovania, ergo preskúmanie toho, či hodnotenie dôkazov je alebo nie je natoľko svojvoľné, že znamená zásah do

tohto práva.

28. V prejednávanej veci bolo sporným, či dovolateľ ako súdom ustanovený opatrovník opatrovanca plní svoje povinnosti a vykonáva riadnu starostlivosť o opatrovanca.

29. Z obsahu odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplynulo, že na Mestskú časť Bratislava - Ružinov sa opakovanne obracali občania, zamestnanci OC Retro, so svojimi podnetmi, že do obchodného centra sa opakovanne dostavuje opatrovanec v tričku s krátkym rukávom, v čase keď už bola vonku zima, a že tam často posedáva. Prišiel pre neho pán K. (dovolaťel - poznámka dovolacieho súdu), a to často pod vplyvom alkoholu a hygienicky zanedbaný. Začalo to približne pred 2 rokmi a stávalo sa to opakovanne, preto začali šetriť, že čo je opatrovanec zač a zistili, že má ťažkú cukrovku, tak mu dali aj najesť aj napiť. Po dopytoch na ošetroujúcich lekárov procesný opatrovník zistil, že A. dodržiava pravidelné kontroly a na ubytovni zistili, že opatrovník holduje alkoholu, častokrát museli A. pichať inzulín a postarať sa o neho, pričom opatrovník si opakovanne požičiaval peniaze. A. odišiel do Retra vždy, keď prišiel pán K. opitý. V máji bola urobená námatková kontrola v ubytovni, kde im bolo povedané, že pán K. seká dobrotu. V júli sa však pán K. opäť nachádzal počas víkendu pod vplyvom alkoholu a taktiež 30. 08. 2023 pani z Retra oznámila, že týždeň predtým prišiel pán K. pod vplyvom alkoholu a vynadal jej, že prečo podávala podnet. Úrad práce oznámil, že asistent Z. D. vykonáva dohľad najmä v noci a keď je opatrovník v práci. Podľa zistení ale opatrovník nikde nepracuje. Situáciu boli opätovne preverovať aj v októbri a novembri v Retre, kde zástupcom Mestskej časti Bratislava - Ružinov bolo oznámené, že opatrovanec sa už v Retre neobjavuje ani pán K.. Na ubytovni im potvrdili, že pán Šalát abstínuje. Dňa 11. 12. 2023 dostal procesný opatrovník podnet od majiteľa kaviarne v budove Perla Ružinova, že sa opatrovanec opakovanne, v zimnom období potuluje okolo kaviarne len v mikine, často len v tričku s krátkym rukávom. Majiteľ kaviarne mal podozrenie, že sa opatrovanec potuluje po vonku celé noci sporo odetý. Cez víkend 09. 12. 2023 prišiel opatrovník pán K. pre nesvojprávneho opitý a pomočený. V decembri zástupcovia Mestskej časti Bratislava - Ružinov navštívili opatrovanca v ubytovni, avšak nebol tam. Pán K. im oznámil, že je na toailete, a keďže nechodil, tak odišli. Neskôr sa dozvedeli od majiteľa kaviarne, že A. bol v okolí kaviarne, t. j. bol niekoľko hodín preč. Na základe týchto skutočností dospel súd prvej inštancie k záveru, že starostlivosť o opatrovanca nie je adekvátne zabezpečovaná. Opatrovník A. K. v plnení svojich povinností opakovanne, napriek upozorneniam, zlyhal. Dlhodobu požíva alkoholické nápoje, v dôsledku čoho nie je schopný adekvátne zabezpečovať starostlivosť o opatrovanca, čím môže dôjsť k potencionálnemu ohrozeniu jeho života a zdravia. Súd mal nepochybne za to, že starostlivosť o A. X. je dlhodobou zo strany opatrovníka zanedbávaná, opatrovník nezabezpečuje starostlivosť o menovaného riadne, napriek upozorneniam, že sa opatrovanec potuluje po nociach sám v nevhodnom oblečení, táto situácia sa viackrát zopakovala, pričom bolo nepochybne preukázané, že opatrovník pravidelne užíva alkoholické nápoje. Opatrovnanec je častokrát sám a bez dozoru, hoci jeho zdravotný stav si vyžaduje neustálu kontrolu. Súd má taktiež závažné pochybnosti, či opatrovanec vôbec dodržiava zdravotnú liečbu, či pravidelne berie lieky, či mu je pravidelne podávaný inzulín, a či má zabezpečený pravidelný príjem stravy. Súd mal teda vážne výhrady k výkonu funkcie opatrovníka, nakoľko záujmy opatrovanca nie sú dostatočne chránené.

30. Odvolací súd následne v napadnutom rozhodnutí prebral súdom prvej inštancie zistený skutkový stav, pokiaľ ide o preukázané skutočnosti právne rozhodné pre posúdenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie o tom, že doterajší opatrovník nesvojprávneho nezabezpečuje starostlivosť o nesvojprávneho riadne, v dôsledku čoho sa opatrovanec potuluje po nociach v meste sám a vzhľadom na poveternostné podmienky aj vo výrazne nevhodnom oblečení, ohrozujúc tak svoj život a zdravie, a že za nesvojprávneho nerealizuje také právne úkony, na základe ktorých by sa nesvojprávnenému dostávalo takej starostlivosti, ktorú vzhľadom na svoj zdravotný stav potrebuje. Ďalej odvolací súd uviedol, že neobstojí námietka odvolateľa (odvolaného opatrovníka, tu dovolateľa - poznámka dovolacieho súdu), že pokiaľ odvolateľ s nesvojprávnym navštevoval lekárov, čo v konaní vyvrátené nebolo, tak mal súd prvej inštancie uzavrieť, že si plnil riadne svoje povinnosti vyplývajúce mu z výkonu funkcie opatrovníka s tým, že pokiaľ sa aj nesvojprávny po nociach potuloval po meste v nevhodnom oblečení, nebolo v jeho moci mu v tomto zabrániť (teda, že nezabránenie nesvojprávnenému v takomto jeho konaní nemožno vyhodnotiť v neprospech odvolateľa), nakoľko vzhľadom na zdravotný stav opatrovanca a potrebu jeho

stabilizácie, prípadne zlepšenia, nie je postačujúce, aby tento pravidelne navštevoval, či už svojho obvodného lekára, diabetickú alebo psychiatrickú ambulanciu, ale najmä (vzhľadom na to, že trpí trvalou duševnou poruchou, v dôsledku ktorej okrem iného nie je schopný rozpoznať následky svojho konania a okrem toho trpí aj ochorením cukrovky), aby mal pravidelne zabezpečenú riadnu pre neho vhodnú stravu, aby mu boli osobou, ktorá detailne pozná zdravotný stav nesvojprávneho riadne podávané predpísané lieky, vrátane inzulínu a napokon, aby nesvojprávny nebol vystavovaný riziku ohrozenia jeho života a zdravia potulovaním sa v nočných hodinách po meste bez adekvátneho oblečenia (v mraze len v tričku s krátkym rukávom a pod.). Pokiaľ teda z vykonaného dokazovania bolo hodnoverne preukázané, že opatrovník nezabezpečil to, aby opatrovancovi boli riadne a včas podávané predpísané lieky a inzulín hodnovernou osobou, ktorá detailne pozná zdravotný stav nesvojprávneho a je detailne oboznámená s jeho predpísanou liečbou (druhom, množstvom liekov a časovým intervalom, v ktorom je mu takéto lieky potrebné podať) a nezabezpečil ani to, aby sa tento nekontrolované v nočných hodinách sám nepotuloval bez adekvátneho oblečenia po meste a aby neprijímal pre neho nevhodnú stravu od osôb, ktoré jeho zdravotný stav nepoznajú, neobstojí námietka opatrovníka o nesprávnosti záveru súdu prvej inštancie, že z vykonaného dokazovania bolo možné jednoznačne dospieť k záveru, že opatrovník nesvojprávneho dlhodobo zanedbáva svoje povinnosti a nezabezpečuje starostlivosť o nesvojprávneho riadne, a to bez ohľadu na to, aké sú dôvody zanedbávania tejto starostlivosti (či už závislosť opatrovníka na alkohole alebo jeho celková nevôľa, alebo mentálna neschopnosť zabezpečiť takú starostlivosť, akú vzhľadom na svoj zdravotný stav opatrovanec nevyhnutne potrebuje).

31. Vychádzajúc z obsahu spisu a odôvodnení rozhodnutí súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu dovolací súd v okolnostiach preskúmvanej veci nezistil ústavnoprávne deficity v rámci zisťovania skutkového stavu veci, súdy nižších inštancií postupovali v súlade so základnými princípmi civilného sporového konania, najmä zásadou voľného hodnotenia dôkazov (čl. 15 CSP) a princípmi všeobecnej spravodlivosti. Zároveň pri zisťovaní skutkového stavu rešpektovali ústavno-procesné zásady (ako sú zákaz tzv. deformácie dôkazu, či opomenutého dôkazu, zásadu rovnosti zbraní, priamosti, voľného hodnotenia dôkazov), napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie obsahujú riadne odôvodnenie myšlienkového procesu hodnotenia dôkazov, zo záverov oboch súdov nižších inštancií dovolací súd nezistil porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a prijaté skutkové závery nevykazujú známky svojvoľnosti, nelogických úsudkov či zrejmeho omylu. Námietky dovolateľa v tomto smere preto dovolací súd považoval z hľadiska prípustnosti a dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP za neopodstatnené.

32. Prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP neodôvodňuje ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu prípadne spočíva na nesprávnych právnych záveroch (R 54/2012 a R 24/2017), čo odvolaný opatrovník tiež namieta vo svojom dovolaní (časť o ustanovení nového opatrovníka opatrovancovi v rozpore s hmotnoprávnymi predpismi). Nesprávny procesný postup znemožňujúci strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces je spojený s faktickou činnosťou súdu, a nie s právnym hodnotením veci v rozhodnutí. Právnym posúdením veci súd vo všeobecnosti účastníkovi neodníma možnosť uplatnenia jeho procesných práv. Právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov je preto relevantný dovolací dôvod, ktorý možno úspešne uplatniť v procesne prípustnom dovolaní podľa § 421 ods. 1 CSP, ale samo o sebe nezakladá zmatečnosť rozhodnutia a nie je procesnou vadou konania v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP (viď napríklad rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/102/2004, sp. zn. 2Cdo/282/2006, sp. zn. 3Cdo/174/2005 a sp. zn. 4Cdo/165/2003).

33. Okrem toho najvyšší súd nemohol ponechať bez povšimnutia, že dovolateľom namietané ustanovenie opatrovníka opatrovancovi v rozpore s hmotnoprávnymi predpismi nebolo dovolateľom namietané v odvolacom konaní.

34. Dovolací súd pritom zdôrazňuje, že z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny

záver. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by najvyšší súd preskúmaval rozsudok odvolacieho súdu (teda jeho „zákonnú správnosť a spravodlivosť“), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejma), pretože ju dovolateľ nepoužil a „vyčkal“ by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom. Inak povedané, dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne); hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti.

35. V tomto prípade ide totiž o kontradiktórne sporové konanie, v ktorom platí zásada, že práva patria bdelym (vigilantibus iura scripta sunt). Ak potom žalovaný dovoláciu námietku, zakladajúcu prípustnosť a dôvodnosť dovolania, neuplatnil v odvolacom konaní - hoci mu bola známa - v rámci ochrany svojich práv, nemôže ju odvolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a contrario), lebo inak by fakticky preskúmaval rozsudok súdu prvej inštancie namiesto odvolacieho súdu, ktorý však na to nedostal príležitosť.

36. Z uvedeného možno vyvodíť záver, že dovolateľ môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania len také námietky, ktoré už uplatnil v odvolacom konaní, pokiaľ tak s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu urobiť mohol, a tak poskytol príležitosť odvolaciemu súdu sa k nim vyjadriť.

37. Vzhľadom na uvedené najvyšší súd odmietol dovolanie odvolaného opatrovníka podľa § 447 písm. c) CSP, keď toto smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, pretože nebolo zistené, že by odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil dovolateľovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

38. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

39. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.